La capitolul bibliografic, parcimonia cantitativă a fost compensată de calitatea textului. Dialogul are în permanență un voltaj ridicat, replicile sînt tensionate și, totodată, exacte în raport cu adevărul artistic (și al vieții). Această tehnică este sesizantă la nivelul frazei : concisă, nervoasă, abruptă, provocînd o permanentă și fertilă surescitare pentru gîndirea spectatorului. **Cerul înstelat deasupra noastră...** este, din aceste considerente, o piesă cu adevărat de maturitate, avînd, cum s-ar spune, de toate : și mister epic, și tramă conflictuală ingenios gîndită, și o derulare imprevizibilă care lasă finaluri deschise.

E vorba de un cuplu, întîlnit și în **Nu sînt Turnul Eiffel** și în **Interviu ;** numai că de astă dată, după zece ani de la căsătorie, înțelegerea nu mai e posibilă, iar despărțirea e irevocabilă. Motivația este subtilă și tîlcurile nu se relevă de la început. În fond, se poate întreba spectatorul, de ce atîta suferință în sufletul unei femei, plimbată de soțul ei (care lucrează în sfera diplomației și a tranzacțiilor comerciale) în multe locuri din lume ? Iar el, dedicat trup și suflet serviciului, de ce nu-și poate rezerva un spațiu și necesarei trăiri afective ? Întrebările pot continua, însă intriga piesei este condusă cu destulă abilitate pentru ca fiecare să observe că există multe motive, ca cerul să nu mai fie înstelat deasupra celor doi.

Actorul Remus Mărgineanu nu se află la prima tentativă de transcriere scenică a unui text. Interpret de talent pe scena craioveană, actor de film în al cărui palmares figurează o sumedenie de roluri pentru care ar putea fi invidiat și de staruri bucureștene, Remus Mărgineanu se dovedește și un regizor capabil să descifreze cu rafinament un text, relevîndu-i valențele durabile, pertinența ideilor. Cu **Cerul înstelat deasupra noastră** a realizat o tranfigurare scenică plină de dinamism, profundă în explorarea energiilor sufletești, sesizînd cu aplomb și făcînd credibile trăirile intense ale celor două personaje. Cred că și cadrul scenografic conceput de Vasile Buz a susținut cu folos intențiile regizorale, sugerînd acea stare de izolare în care se complac personajele, precum și cîteva din sursele, aparent insignifiante, ale destrămării cuplului.

Smaragda Olteanu evoluează cu o remarcabilă forță dramatică, subliniind dozat, fără excese, destinul unei actrițe care visa s-o joace pe Ioana d'Arc, dar a renunțat, urmîndu-și soțul și ajutîndu-l în momentele dificile, pentru a avea apoi revelația finală a unui drum greșit. Foarte convingător este și Valeriu Dogaru, care conturează veridic un bărbat ce pare o structură pur ofensivă, dar care este măcinat de îndoieli, hărțuit în împlinirea profesională de colegi vanitoși, lipsiți de scrupule. Un om care merge pe muche de cuțit, care trebuie să prindă fiecare tren pentru a nu pierde totul.

Solid, bine articulat, spectacolul merită, credem, să fie urcat pe scena mare a Naționalului craiovean.

Romulus DIACONESCU

TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALECSANDRI" DIN IAȘI

■ ARMA SECRETĂ A LUI ARHIMEDE

de Dumitru Solomon

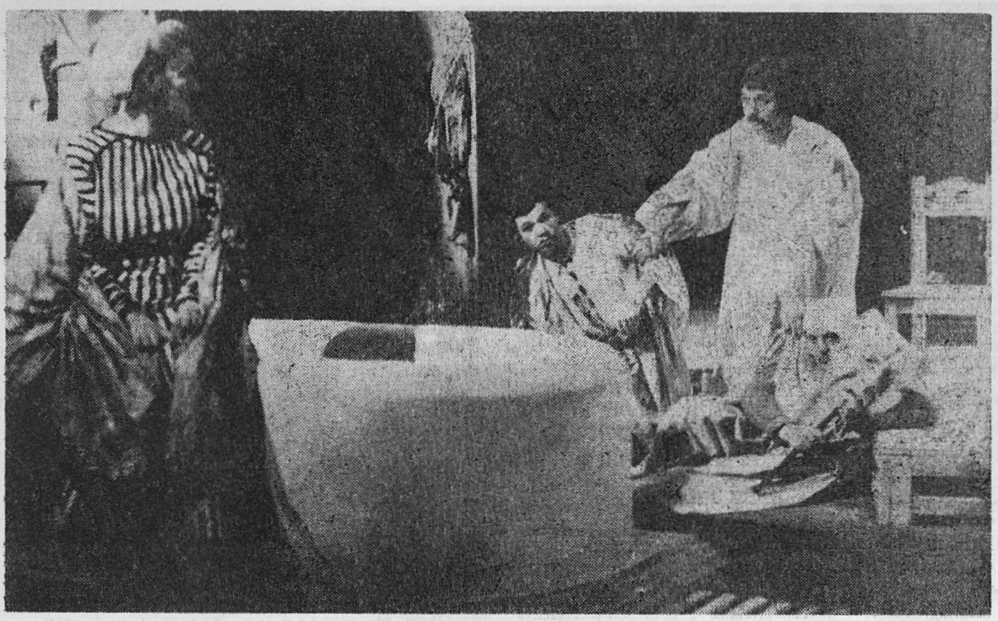
Data premierei : 18 ianuarie 1986. Regia : DRAGOȘ GALGOȚIU. Scenografia : GHEORGHE ȘI CARMEN RASOVSZKY.

Distribuția : DIONISIE VITCU (Arhimede) ; ADINA POPA (Theodonia) ; RADU DUDA (Ctesibios) ; MONICA BORDEIANU (Eunoa) ; DORU ZAHARIA (Clisis) ; PETRU CIUBOTARU (Xenios) ; MIHAELA ARSENESCU WERNER (Meropa) ; SERGIU TUDOSE (Hieron) ; ADRIAN TUCĂ (Zophyrion) ; EMIL COȘERU (Marcellus) ; CONSTANTIN AVĂDANEI (Teles) ; TEODOR-DAN ACIOBĂNIȚEI (Hecates).

Piesa lui Dumitru Solomon s-a bucurat pînă acum de cîteva montări pe scenele teatrelor din țară și din Capitală în care i-au fost subliniate, mai mult ori mai puțin inspirat, particularitățile anecdoticului și latențele comicului absurd ori grotesc.

Noua punere în scenă, la Naționalul din Iași, semnată de Dragoș Galgoțiu, continuă în mod fericit suita lecturilor regizorale ce s-au făcut acestui text : noul spectacol relevă și accentuează **reflexivitatea,** meditația moral-filozofică pornind de la acel număr de replici cu sens, cu miez, care fac textul plăcut și

www.ziuaconstanta.ro

Un spectacol limpede, viu, expresiv...

la lectură și care justifică, într-un fel, faptul că piesa e construită în jurul unei populare anecdote, ce spune că Arhimede ar fi ieșit gol pușcă din baia unde, bălăcindu-se, ar fi descoperit legea cufundării corpurilor într-un lichid.

Așadar, nu bufonada ce se poate isca dintr-o acțiune dramatică simplă, ci tocmai acele replici, cu alura lor de maximă ori de paradox filozofic, tocmai ironia tonului și simplitatea adevărurilor enunțate au constituit **mobilul**, motivația montării și **sursa** concepției regizorale, căci spectacolul a construit o atmosferă, un climat în care aceste replici devin atît de importante încît determină cadența imaginilor din spectacol și ritmul schimbărilor de „peisaj" uman. Casa lui Arhimede pare o redută în afara căreia fojgăie bîrfele și oamenii obișnuiți, în timp ce înăuntru matematicianul și fizicianul se răsfață descoperind ca din întîmplare uimitoare legi și principii științifice — legea cufundării corpurilor, legea optică a focalizării luminii într-un paraboloid. Odată cu slujitorii, în scenă și în casă pătrund colportori, bîrfe și răstălmăciri privitoare atît la viața și comportarea în public ale lui Arhimede, cît și la reacția concetățenilor față de acest important personaj. Zvonul despre noua creație a inventatorului — o scoică grație căreia pot fi aflate gîndurile oamenilor — clatină liniștea casei, care părea la început un spațiu rezervat cercetării.

Importanța „strategică" a scoicii pune în pericol viața și libertatea tuturor celor din casă, care încep să fie urmăriți, spionați, hăituiți de către cei doritori să intre în posesia invenției — căci invenția se dovedește a fi o veritabilă armă, ușor de manevrat și de îndreptat împotriva umanității. Radu Duda (Ctesibios), Petru Ciubotaru (Xenios), Mihaela Arsenescu Werner (Meropa), Sergiu Tudose (Hieron), Constantin Avădanei (Teles) construiesc cu nerv și culoare personajele aflate de o parte și de cealaltă a baricadei, în disputa pentru intrarea în posesia acestei „promițătoare" invenții făcute de Arhimede.

Regele Cartaginei și trimisul Imperiului roman își mină simultan agenții spre a-l convinge pe Arhimede să le cedeze invenția. Sub presiunea momelilor și a amenințărilor, soția, fiica și logodnicul ei ajung să fie victime disperate și lipsite de apărare ; seninătatea bucolică e spulberată ; siguranța vieții, în aceste condiții, e precară. Dar în spectacol se petrece o dublă „mișcare" : pe de o parte, o diminuare, o minimizare a dimensiunilor umane și sociale ale tuturor celor ce se aflau în preajmă și veneau în atingere cu savantul ; pe de altă parte, o dilatare, o augmentare a prezenței spirituale și morale a lui Arhimede.

www.ziuaconstanta.ro

În acest personaj, din blajinul împăcat cu gîndul de a-i fi socotite caraghioslîcuri toate manifestările entuziaste, din modestul om căruia-i sînt luate în glumă uluitoarele afirmații, crește — cu fiecare secvență amintită — prezența aurită, luminiscentă, a unei ființe care se ridică definitiv și mult deasupra întunecatelor și sîngeroaselor furii războinice, interese și ambiții de stăpînire a lumii. Cînd Arhimede, aflat în portalul casei, se adresează pentru ultima oară celor dragi lui, înainte de a „dispărea", înainte de a trece în impalpabila lume a veacurilor, este astfel luminat în scenă, încît pare că iradiază ca un astru.

Evenimentele se precipită : în casa omului de știință dau buzna chiar „marii interesați"" de descoperire, **regele Cartaginei** și generalul roman, nou cuceritor ; cotropitorul — autoritate impozantă care, în final, stabilește prin edict că acea scoică nici n-a existat — nu-l întîlnește pe Arhimede, care devenise, deja, o Voce, de neatins, de necontrazis și căruia nu i se mai pot da ordine. (Infatuarea, brutalitatea și severitatea cu care Emil Coșeru — Marcellus neagă, prin reducere la absurd, ceea ce nu poate intra în proprietatea sa, rămîne una din imaginile ce se reține din spectacol.)

Regia introduce în scenă un „personaj comentator" — banda sonoră : coloana muzicală colorează prezența fiecărui actor, tensionează momentele de așteptare, participînd la crearea, în public, a unei firești adeziuni sentimentale față de personajul principal și atitudinea sa.

Jocul actorilor este pe măsura partiturii oferite de text : cu haz, cu vervă, cu trucuri și soluții interpretative cu priză la public.

Din această constelație de interpretări, două se detașează limpede, dar fără să bruieze ansamblul : Dionisie Vitcu — Arhimede și Adina Popa — Theodonia, soția ; primul — printr-un calm al meditației, prin capacitatea de a adînci sensul fiecăreia din spusele sale, adăugînd surîzătoare triști, ori șovăitoare ironie, ori imperturbabilă detașare în rostire ; actrița — prin dramatismul cu care marchează presimțirea pericolelor ce se vor abate asupra celor dragi : tăcerile ei, pauzele dintre cuvinte devin replici care nuanțează și adîncesc rolul.

Dionisie Vitcu și Adina Popa marchează cele două traiectorii descrise mai sus : cea ascendentă, pînă la contopirea omului de știință cu adevărul ; cea descendentă, pînă la pierderea demnității umane în fața forțelor agresivității.

Spectacolul realizat de Dragoș Galgoțiu se desfășoară într-o excelentă scenografie semnată de Gheorghe și Carmen Raszowski ; în scenă sînt reconstituite, cu minuție și cu voluptate de arhitect, coloane canelurate, capiteluri, portalul, arcul romanic al arcadelor etc. Dar pe suprafața lor, parcă spre a ne spulbera orice iluzie, sînt trasate cu negru acele marcaje cu linie întreruptă, ca în planșele restauratorilor, care indică locul pe unde a trecut bisturiul cercetărilor științifice, înaintea restaurării.

Detaliul acesta, sesizat de spectator mai tîrziu, produce o tulbure nostalgie după lumi și epoci presupuse a fi fost de aur ; dar, după ce pașnica locuință ajunge să fie, sub pasiunea evenimentelor, un loc supus furiei distrugătoare a ocupantului, avem senzația că totul despre acele vremi este o ipoteză ; Arhimede este singura certitudine.

Noul spectacol al Naționalului din Iași, limpede, viu, expresiv, și-a propus să trăiască mult pe scenă.

Paul Cornel CHITIC

— Secția Suceava —

■ O DRAGOSTE NEBUNĂ, NEBUNĂ, NEBUNĂ

de Tudor Popescu

Data premierei : 8 februarie 1985. Regia : CRISTINA IOVIȚĂ. Scenografia : RODICA ARGHIR. Distribuția : MIOARA IFRIM (Irina) ; NICOLAE MANOLACHE (Sorin) ; CONSTANTIN FLOREA (Tudor) ; ADA GÂRȚOMAN (Lili) ; CRISTIAN ROTARU (Arthur).

Fără nici o îndoială, Cristina Ioviță este un regizor care vede lucrurile mult mai complicate decît sînt ele de fapt : unde e alb, vede spectrul solar, unde e negru — abisalități și tenebre ; toate gesturile, actele, cuvintele trebuie să ascundă intenții originare, izbucnite din subconștient sau hăt, de departe, din codul genetic.

Apropierea ei de o comedie a frisonat-o, a crispat-o, i-a torturat puterea de judecată și înțelegere, a obligat-o să-și solicite capacitatea de invenție.

www.ziuaconstanta.ro